

SELMECZBÁNYAI HIRADÓ

VEGYES TARTALMU HETILAP
SELMEC- ÉS BÉLABÁNYA SZ. KIR. VÁROS HIVATALOS ÉRTESETŐJE.

Egy évre 8 korona. Félévre 4 korona. Negyedévre 2 korona.

— Egyszerű szám ára 20 fillér. —

Hirdetések megállapodás szerint számítanak.

— Nyitlitter díja soronként 20 fillér. —

Felélős szerkesztő és lapfajlagosodó:

KUTI ISTVÁN

Az expediciót s hirdetésekkel illető reklamációk a lapkezelő

Joerges Ágost özvegye és fia

cégrez intézendők, hova az összes pénzküldemények is küldendők.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

A főiskola elvitele.

A bányászati és erdészeti főiskolai tanári karnak a főiskolai székhely kérdése tárgyában a múlt hó elején közzétett emlékiratára a múlt héten jelent meg Selmece- és Bélabánya sz. kir. város közönségének válaszirata. A válasziratot Richter Ede városi levéltáros szerkesztette, s egy szerkesztő bizottság vizsgálta felül.

Mint annak idején az emlékiratot egész terjedelmében közöltük, úgy most közöljük a válasziratot is, hogy olvasó közönségünk teljesen tisztán lásson ebben az országos fontosságú kérdésben, amely azonban legközelebből minket selmecebányaiakat érdekel.

Olvasván, ismervén mindenki a két nevezetes iratot, kik megalkothajta véleményét, hogy mennyiben indokolt, jogosult az a mozgalom, hogy elvitéssék régi helyéről a főiskola.

Főntartjuk azonban a jogot magunknak, hogy mint a nagyközönség felfogásának, nézetének tolmácsolója mi is hozzájárulhassunk a kérdéshez s teljes tárgyilagossággal elmondjuk a felfogásunkat ebben az ország közvéleményét megmozgató fontos ügyben.

Itt említjük meg, hogy a tanári kar emlékiratának tárgyalásával a bányászati és kohászati egyesület több vidéki választmányja foglalkozott, már így a borsod-gömöri, pécsi, selmecebányai osztályok, melyek mind amellet dolgoztak, hogy a székhely változtatás mozgalmát nem tartják helyesnek és sem az ország sem a főiskola érdekében valónak.

A borsod-gömöri osztály terjedelmes és a dolog lényegét érintő igen alapos határozati javaslattal járul ez ügyben a bányászati és kohászati egyesület ez idej közgyűléséhez, mely tudvalevőleg e hó 23-án lesz Budapesten.

Selmece- és Bélabánya sz. kir. város közönségének válaszirata a következők:

SELMECZBÁNYA

TÖRVÉNYSZABÁLYOK FELRÚGÁSI SZABAD KIRÁLYI BANTAVÁROS KÖZÖNSÉGÉNEK

VÁLASZIRATA

A BANYÁSZATI ÉS ERDÉSZETI FŐISKOLA ÁTTELÉKEZÉSE TÁRGYÁBAN A FŐISKOLAI TANÁRI KAR NEVÉBEN KIADOTT ÉS NYOMTATÁSBA SZERKELDŐTT EMLÉKIRATRA.

Mielőtt az előtűnt fekvő és főiskolánknak városunkból való áthelyezését célzó „Emlékirat” gyöngye alapon nyugvó, sőt a változatlanság jellegű magunkon hordó érveinek részletes megfogalmazásába fogunk, rövid visszajáratást akarunk vetni e majdnem másfél százados múlttal diszekelő tanintézet alapítására és múltjára. —

Igaz, mi úgy tanultuk az iskolában és így tanítja most is a legtöbb történebszünk, hogy Mária Terézia királynő a magyar nemzet iránt érzett hálájából és kegyeleles érzelmeiből kifolyólag alapította a bányász akadémiát Magyar-

országban, Selmecebányán. Ámde aki ismeri és tudja az ezen akadémiának megállapítására vonatkozó historiai tényeket, az teljesen tisztában van azzal, hogy a nagy királynőt, benfentes tanácsadóinak egyetértésével, nem csak a hála és kegyelet érzete, hanem inkább a gyakorlati célt szem előtt tartó okos bölcsessége és befátása vezette arra, hogy a bányászati akadémiát éppen Selmecebányán létesítse.

Hiszen sokáig folytak a tanácskozások Bécsben a fölött, hogy miként kellene gondoskodni egy magasabb bányászati szakoktatásról, iskoláról, amely a fokozottabb igényeknek megfelelően.

Ez időben, tehát 1760—63 között már létezett Selmecebányán egy bányászata és így első sorban ennek magasabb tanintézetét leendő fejlesztése került tárgyalás alá. — Fel is állították itt már akkor egy vegyészeti és két évvel később egy matematikai tanszékét.

Ez azonban nem volt elég. A fém-bányászat nagyobb mérvű kihasználása, az érenek minél búsásabb módon kihasználása és így a bányászat intenzívebb folytatásához szükségesek lettek és szaknak tudományosabb fejlesztését, persze mindig a gyakorlati szakoktatást tartva szem előtt.

Ekkor azután Bécsben behatóan tanácskoztak a fölött, hogy a bányászati akadémia az Osztrák-Magyar Monarchiában hol létesíthessék.

E hosszantartó tanácskozásban a vélemények szétoszlottak. Voltak olyanok, akik Bécsben, ismét mások, a kik Prágában, a hol az egyetemen igen rövid ideig fenn is állott egy bányászati tanszék, de legfőképpen Selmecebányán kívánták ezen akadémia létesítését.

A tárgyalás eredménye az lett, hogy a királynő hozzájárulásával elhatározták, hogy a bányászati akadémia, mint minden tekintetben legalkalmasabb helyen, Selmecebányán legyen.

Főttébb érdekek és most is döntő beszámíttal bírók azon okok és érvek, melyek mindannyian a mellett szóltak, hogy egy ily magasabb bányászati szakintézet felállítására, a szakintézésre a növendékek előmenetelére és a gyakorlati működésbe való bevezetésére nézve az egész monarchiában Selmecebánya városánál alkalmasabb hely nincsen. Ezen okok és érvek közül felhozzuk itt egy néhányat; ilyenek, hogy az egész monarchiában nincsen olyan fém-bányászat, amely az elméletivel együtt a gyakorlati képzetést is annyira lehetővé teszi, mint a selmecebányai; hogy e város kis város ugyan, de intelligens karakterű és a valódi bányász-szellem itt réges-régen otthonos meleg talajban gyökeredik; hogy éppen kisvárosi jellegénél és topografiai fekvésénél fogva az akadémiai tanulók itten a nagyobb városok szórakozásainak hiányában szorgalmasabban és behatóbban foglalkozhatnak komoly szaktanulmányokkal és e város nem képezteletli őket nagyobb igényekre, melyek teljesítésére az életben a bányász nem is számíthat, mert hiszen a legtöbbben, hivatásuknál fogva, gyakorlati működésüket kis városokban, faukban, sőt elszigetelt bányatelepeken fogják kifejezni és így a selmecei akadémia tanulói *kegyesültség* a bányamivelés hasznosabb tételére és fejlesztésére fogva nevelni és serkenteni; hogy az akadémiai tanári kar és ifjúság körülte van lesz, hogy a szükséghez képest műveltségi fokuknak megfelelő társas életet, nemesebb önképzést és szórakozást teremtsen stb.*

És így lón, hogy már igen rövid idő múlva bányászati akadémianak meleg otthon talált itt.

* Falter Gusztáv: Die Geschichte der Selmecei Bergakademie und selmecebányai levéltár adatai nyomán.

mely otthonban a tanárok és tanulók jól érezték magukat és az általuk megteremtett kedélyes társas élet is, melynek jó híre messze elterjedt, igen sok idegent vonzott ide.

És kicsoda világhírűvé vált tanárok működték itt mindjárt eljöttel kezdve! Jaquin, Scopol, Delius, Peitner, Haidinger, Rupprecht, Patzier stb. stb., akik elméleti és gyakorlati tudásukkal, grandiozusnak mondható irodalmi működéssel nemcsak ezen akadémia hírnevét, hanem a gyakorlati haszonnal járó montanisztika tudomány fejlesztésének fényét is világszerte terjesztették. A későbbi időben is Schitko, hanstadi Lang, Werle, Faistmantel stb. ezen akadémia világhírét erősítették és mágnesekként vonzották Selmecebányára a bányászati magasabb kiképzést óhajtozókat.

És ezek a valóban nagy emberek, kiknek nemcsak *tanulói*, hanem *szakirodalmi* működésként is a világot ámulatba ejtette és utóirói voltak a bányászat tudományon alapon megindult lendületének, — nem kívánczoktat innét el, nem áldoztak a nagyárvai életl, nem óhajtoztak más talajba átteltele lenni, mint az ó szemlemték, munkásságukat tápláló otthonos talajban maradni és innét kifejezni világra szóló tevékenységüket.

Pedig kicsoda helyiségek, miéle kiskertül berendezések állottak e nagy emberek rendelkezésére akkor Selmecebányán! És mégis mily eredmény, mily hírnev!

A bányászati akadémia 1770. ápril 2-án lett alapításával az erdészeti szakoktatásra vonatkozólag így rendelkezett Mária Terézia királyné, a kinek német nyelvű kézirata így szól: „Ich begnehme diesen etworienen Plan und gereicht anbei des Commissions Presidius hier unter bezeugter Eifer zu meiner besonderen zufriedtheit, es ist aber auch auf den Unterricht in der Wald-cultur der sorgsame Bedacht mitzunehmen, zumalen diese Cultur dem Bergbau ohnungänhlich nötig ist. — Mária Theresia m. p.» Huzmagul: „En helyben hagyom e tervet és a Kommisszionnak ez ügyben kifejtett buzgalmá különös meglegedésre szolgál; ámde az erdőmivelés tanításának gondozására is kiváló figyelem fordítandó, a mennyiben erre a kulturrára a bányászatnak szükség van.”

Tehát már a bányászati akadémia alapításánál sülyt fektettek — persze a bányászokdás szempontjából — az erdészeti oktatásra is és így már akkor ikerterestvének tekintették e két szakot.

Az erdészeti akadémia azután későbbben I. Ferenc király uralkodása idejében 1807. évben alapították, mint a bányászati akadémianak előbb alárendelt, később azonban mellérendelt szakintézet. Üdvösvén működött e két szak körülte és a legjobb összhang és együttes törekvés mellett üdvözöden áll.

1868. évig mindkét szaktanulmány kizárólagosan német jellegű volt. Már t. i. úgy érte, hogy az előadás nyelve német volt; mert igen sok magyar ifjú is, bár kénytelen volt németül végezni az akadémiát, mégis mint kitűnő magyar szakember került ki onnét.

1868-ban az előadás nyelve magyar lett és ezzel e tanintézet kizárólag magyar jellegű állott és a külföldiek, nyelvünk tudásának hiányában, többé nem is látogattak meg.

Ámde a ki azt hinné, hogy ezáltal a selmecei bányászati és erdészeti akadémia akár európai bíróban, akár látogatottságában esorbát szenvedett volna, az nagyon téved. Sőt ellenkezőleg, az előbbi kis iskolászerű épületek helyébe, nemzetünk bőkezű áldozatkészségével, hatalmas paloták épültek. Az elmaradozott berendezések és gyűjtémé-

nyek helyébe, büszkén mondhatjuk, nagyszabású, a modern haladásnak és tudományos kíváncságnak teljesen megfelelő intézmények és gyűjtemények létesítettek. Három új palota épült gyönyörű termekkel és berendezésekkel. Az erdészet nagyarányú haladásával egy egész erdészeti pagon (Kisilyén) lett a tanulmány céljából berendezve. A fűvészkertek ki lettek bővítt. Az ország tőmérdek pénzét áldozott a speciális tanintézet céljaira és mindjárt hozzáfertünk, nem hiába, mert e berendezéseket minden itt megforduló külföldi szaktekintély is csodálattal szemlélte és különösen erdészeti berendezéseinket pártlanoknak jelezte.

A hallgatók száma sem csökkent. Hiszen a fekete gyémánt és a vas mind sürűbb feltárással több magyar bányászra, az erdők nagyobb mérvű kihasználásával és rendezésével mindig több erdészre volt és van szükség.

És mégis most, a midőn ennyi áldozattal, oly rengeteg költséggel mindez előretett, a jelenlegi tanári karnak egy része, egy emlékiratot szerkesztett meg és küldött szőjél, hogy ezt az ősi akadémiát, most már főiskolát Selmecebányáról helyezték át Budapestre.

Ez a néhány tanár, és legyen itt nyomban megjegyezve, nem mindannyi bányászati és erdészeti szaktanár az egész tanári kar nevében nyilatkozik meg az emlékiratban, holott éppen az őregbű jeles szaktekintélyek, nevezetesen: Fekete Lajos főerdőtanácsos, Schelle Róbert főbányatanácsos, Szentistvány Gyula és Fallér Károly bányatanácsosok és főképpen Sobó Jenő kir. főbányatanácsos az áthelyezés ellen foglaltak állást. Ezek a kiváló szaktanárok az áthelyezés ellen egyrészt sok technikai, másrészt érdembeli érveket hoztak fel a melyek — azt hisszük — megegyeznek az általunk alább felhozott, talán kimértebben feldolgozott érdemes érvekkel.

Az első technikai érv az, hogy a mai politikai helyzet nem alkalmas arra, hogy a tanári kar ilyen fontos ügyet megfoglyagasson, mert annak megfelelő elintézése nem remélhető. A másik, fontosabb érv az, hogy a midőn a főiskola tanácsa ilyen fontos, hatáskörében és következményében a főiskola jövőjére messze kiható ügyet vel felszúr, azt alaposabban kell előkészítenie s oly érvekkel támogatnia, a melyek igazat megcáfolatlanul igazolják. Ellenkező esetben könnyen érheti az a vád, hogy nem eléggé megfontolva járt el és szükség nélkül bolygatja meg a főiskolának már megvetett és fejlődést biztosító alapjait. Ugy, mint a családok és nemzetek életében, a főiskolák történetében is a legáldásosabbak azok az évek, a melyek nyugodt és rendszer foglalkozásban folynek le s a melyekben még másodrendű szervezeti kérdésekkel sem kell foglalkozni. Nem helyes tehát, hogy a tanári kar most, a midőn a főiskola az újonnan életbelepett szervezetével egy új korszak küszöbére lépett, a helyett, hogy azon belül munkához látna, a székhely kérdését vett fel, a melynek napirendi tartása a békés munka megzavarására vezet.

A harmadik és legfőbb technikai érv az, hogy a följelent kérdés a bányászat szempontjából egyáltalában nem aktuális. Ennek legjobb bizonyossága az, hogy a midőn az országos magyar bányászati és kohászati Egyesület 1897-ben memorandummal fordult a magas kormányhoz a bányászati akadémia szervezetének a kor igényeirez mért megváltoztatása tárgyában, az akadémia székhelyének ügyét egyáltalában nem bolygatta, pedig ennek a kérdésnek megoldása az új szervezettel kapcsolatban könnyebb lett volna, mint most, a midőn az új szervezet már életbe lépett. Az pedig fel nem tehető, hogy midőn a gyakorlatban működő jeles szakemberek, a kik egytől-egyig erői a főiskoláról kerültek ki s annak és Selmecebányára városának viszonyait alaposan ismerik, a főiskola korszerű megreformálásának szükségét átérték és hangzottatták, egy oly fontos kérdést, a milyen a főiskola székhelye, egyszerűen figyelmen kívül hagyhat volna. Hogy mindazonáltal nem vették fel programjukba, de sőt hogy az akadémának második megütememre való fejlesztését Selmecebányai székhelyre kívánták, jele annak, hogy meg voltak győződve arról, hogy a bányászati és erdészeti főiskola Selmecebányán is kifejlélhet oly működést, mely hazánk bányászati és erdészeti érdekeit a bányászati és erdészeti szakismeret terjesztése terén teljes mértékben kielégíti.

De nem érezte szükségét a főiskola tanári kara sem. Ellenkező esetben a kérdést akkor bolygatták volna meg, a midőn 1888-ban az erdészeti főiskolai épület létesítésére, vagy még inkább

akkor, a midőn 1890-ban a legújabb főiskolai palota építésére kérte a kormány hozzájárulását. De a tanárikar még akkor sem emelte fel szavát. A midőn az ezredéves országos erdészeti nagygyűlés, mely ezzel a kérdéssel részletesen foglalkozott, a tanügyi reform hangzatos címe alatt kimondta, hogy az erdészeti főiskola felállítását Budapesten szükségesnek tartja. Végre még akkor sem mozdult meg a tanárikar lelkismerete, a midőn 1900-ban az akadémia újjászervezése ügyében tett a kormányknak minden részlete kiterjedő előterjesztést. Avagy akkor kevésbé hordta szívén «bányászatiunk és erdészetiünk jövőjét,» mint most?

Mindezeket figyelembe véve és tudva azt, hogy Selmecebányai város viszonyai az utolsó években nem változtak meg oly mértékben, hogy a kérdés fölvetését és aktualizását a helyi viszonyokkal lehetne megokolni: valóban érthetetlen és megfoghatatlan, mi indította a főiskola tanári karának egyrészt arra, hogy a kérdést most hozza napirendre. Erre a memorandum nem ad felvilágosítást.

Ezeket a technikai érveken kívül, a melyek a memorandum ellen felhozhatók, a kérdés érdemese része sem nyújt tájékozást a székhely-változtatás szükségéről. A memorandumban legalább *egyetlen egy oly helyüttől ére sem található*, a mely az áthelyezés kérdésének elbírálását megkönyvitene s a melyet könnyen megcáfolni nem lehetne. A bányászati szakoktatás szükségleteink kellő méltatását is nélkülözik benne.

Bányászati főiskola csak ott lehet, ahol életnek föltételei kínálkoznak és feltalálhatók. Ha ebből a szempontból hasonlítjuk össze Selmecebányai városát hazánk más vidéki városaival, az eredmény mindenesetre Selmecebányára esik, Budapestre nem is szólvá, a mely e tekintetben semmit sem nyújt.

Bányászati szakképzés csak bányavárosban lehetséges, a hol — a szemléltető, gyakorlati irányú legelőkeltebb eszközei feltalálhatók. Mert ez rendszeres és gyakori bányajárást tesz szükségessé.

Igaz, hogy Selmecebányai bányászata sokat veszített régi jelentőségéből. Ennek káros hatása azonban inkább gazdasági szempontból jöhet tekintetbe, mint a gyakorlati irányú tanítás szempontjából. S ebből a szempontból ma sincs város hazánkban, mely Selmecebányának élle lenne tehető. Csak itt lehetséges, hogy a bányászalgotok az évek esaknem minden szombatján, a mikor a gyakorlatokat tartani szokták, mondatni, fáradság és költség nélkül, vagyis a legkövetlenebb módon más és más bányá-vagy ércelőkészítő telepet látogathatnak meg, akár magában a városban, akár annak közvetlen közelében: Bélabányán, Hódruzbányán, Vihnyén, Székelen stb., a hol a legvalótosabban művelési és települési viszonyokat, üzemi berendezéseket és művelésmódotok lehet látni és tanulmányozni. Bányageológiai szempontból is alig van hazánkban tanulmányozásra alkalmasabb tájat, mint Selmecebányán, a föld- és bányamérés tan gyakorlati oktatására pedig sehol sem áll anyyi eszköz rendelkezésre, mint itt.

A szénbányászati és szemléltető-készítést nem lehet ugyan Selmecebányán gyakorlatilag bemutatni, a szemléltető oktatásra azonban a salgótarjáni és az esztergomvidéki bányák közelségük-nél fogva igen alkalmasak, a nagy gyakorlati kirándulások pedig első sorban a szénbányászatra tekintenek sulyt. A főiskolát különben sehol sem lehetne úgy elhelyezni, hogy minden szükséges eszköz keze ügyében legyen, a földolag az, hogy ezeknek az eszközöknek a lehető legnagyobb mennyisége álljon rendelkezésre. Oly városban, a melynek kifejtett szénbányászata van, ismét a főbányászati szemléltető oktatása szorulna hátré, hogy pedig tanulás szempontjából a kettő közül melyik érdemel elsőseget, arra nézve a bányászok között alig van nézeteltérés, mert a főbányászati, ami a berendezést s a települési és művelési viszonyokat illeti, sokkal fölbőldalu és változatosabb s emélfogva a szemléltető oktatásra inkább alkalmas, mint a szén- vagy a vaskőbányászati.

Ha már most Budapesten keressük azokat a föltételeket, amelyeknek szükségességére a bányászati nevelés terén a főbányákban rámutatunk, be kell vallanunk, hogy a fém- és szénbányatelepek teljes hányában, a szemléltető, gyakorlati irányú tanítást a legszűkebb mértékre kellene szorítani. Iaz ugyan, hogy Budapest kedvező közlekedő eszközei bármely távolabb fekvő telepet könnyen hozzáférhetővé tesznek, ez azonban a hallgatókra nézve nagy idővesztéssel és költséggel jár; az ilyen kirándulásokon, mint a

tapasztalat bizonyítja, a hallgatók elenyésző esekély számban vesznek részt. A tömeges terelésre és szállításra berendezett szénbányákban továbbá a rendszeres, stürin ismétlődő szemléltető oktatás sok nehézséggel van összekötve, mert az üzemet zavarja. Budapesten ondfogva egyszerűen le kellene mondani azokról az előnyökről, amelyekkel Selmecebányai a gyakorlati oktatás tekintetében oly bőségesen nyújt.

A vaskőhasznat szemléltető oktatásához Selmecebányán ugyan teljesen hiányoznak az eszközök, a salgótarjáni és a zólyombréói vagyáregtelepek azonban innen épp oly könnyen megközelíthetők, mint Budapestről. Ennél a szaknál továbbá a gyakorlati, szemléltető oktatás nem bir oly nagy fontossággal, mint a bányászati szaknál, s az évenként tartani szokott két gyakorlati kirándulás a szükségletet teljesen kielégíti. A vihnyei Kachelmann-féle gépgyár külsége és szép berendezése dacára sem gyakorol vonzó hatást, a mi szintén a főbányák mellett bizonyít.

A mi végre a fémkohászati szakot illeti, erre nézve hazánk jelenlegi viszonyai mellett, egyedül csak Selmecebányai jöhet tekintetbe, központi kohójánál fogva. Ezt a szakot, ha másutt lenne, már e miatt kellene ide áthelyezni.

És hogy állunk az erdészettan szemléltető gyakorlati oktatásával? Itt van közel a zsarnócai kir. erdészeti hivatal, az ott létesített nagyszabású gőzfűrészel. De itt van helyben az igen ügyes berendezésű ribnyiki gőzfűrész, amelyet azonban az elméletiug kioktatott hallgatók talán egyetlen egyszer sem néztek meg. — Itt vannak hatalmas kiterjedésű erdeink, kincstári és városi erdőgazdaságunk... pótállják ezeket a budapesti akácok, az erdőtalaj megismerése helyett, a fővárosi bűzös aszfalt pora?

Nagyobb tanulmányi utakat a hallgatók innét épp úgy tehetnek, mint Budapestről.

Miskolcra! kár beszélni is. —

A szemléltető gyakorlati oktatáson kívül azonban más körülmények is vannak, amelyek a főiskolának Budapestre való áthelyezése ellen szólnak.

A bányászati főiskolán okvetetlenül szükség, hogy nemcsak a tudomány, hanem a *hivatás szerele* is otthonra találjon s hogy a bányász-hallgatók az ismeretek elsajátításán kívül megismerjék és megkedveljék a bányászati foglalkozást, bő tájékozást szerezzenek annak speciális viszonyaiban, alaposan megismerjék jövőendő hivatásuk sajátos jellegét, jó és rossz oldalait, lépten-nyomon bekövetkezőt veszedelmét. A magyar ember ősi hajlamainál fogva sem vonzódik a hegyekhez s még kevésbé hajlandó a hegyek mélyébe hatolva keresni boldogulását. Pedig e nélkül nem lehet bányász. A bányász hazáját a kopár, ádátlan sziklabércet alkotják, azokhoz tehát a bányász-hallgatóknak minél előbb hozzá kell szokni. Akárhány fiatal ember megy (s Budapesten még inkább menne) a bányászati pályára, aki azt csak hírből ismeri s csak a megdélhetes forrásnak tekintti, de bányát azelőtt nem is látott s azzal csak Selmecebányán ismerkedik meg. Már most kérdjük, hogy a székesfővárosban, ahol mindezt nem találja, de a helyett talált élvezeti megkülönböztető száltozó módot, hol fogja a már említett esetekben pályáját megkedvelni? Avagy nem kell attól félni, hogy Budapesten lesznek oly bányász-hallgatók, akik elővágják a bányászati főiskolát a nélkül, hogy bányát láttak volna? Ilyen szalonbányászokra, azt hiszem, nincs szükségünk.

Azt mondatná erre valaki, hogy hiszen másutt is van bányászati főiskola a fővárosban elhelyezve, pl. Berlinben, Párisban. Ez igaz, ámde ezeknek a főiskoláknak más a céljuk, mint a miénknek. Azok nem az üzem számára nevelnek bányászokat, hanem az állami bányafelügyelet céljaira, s hallgatóiktól megkövetelik, hogy az ehhez szükséges szélesebb látókört hosszabb időre terjedj, külföldi utazásokkal szerzeék meg. Hazai viszonyaink e tekintetben egészen mások s reánk csak ezek lehetnek irányadók.

Mindezeket figyelembe véve, meg vagyunk győződve, hogy ha dicse előkelézetű Mária Terézia királyiunk ma akarná hazánkban az első bányászati főiskolát létesíteni, annak helyétl ismét csak oly várost szemelne ki, ahol kiterjedő és jelentékeny főbányászata van, ahol bányászatiellmú a társadalom és bányászemberek az irányadók, a hol a bányászönvendékeknek lépten-nyomon van alkalom bányászt és bányászatiot látni s a hol azok bányászati emlékek és hagyományok körében a bányászok törekvéseit és reményeit megérti tanulják. Meglehet, hogy a választás most nem Selmecebányára esnék — amelyek bányá-

szata nagy átalakuláson ment keresztül, habár fennállásának újabb, az eddigieknél biztosab feltételei meg kezdenek kibontakozni. — az azonban kétségen kívül áll, hogy a főiskola székhelyének megválasztásánál Budapest, no meg talán Miskolc sem jöve tekintetbe.

De Selmecebány más tekintetben is alkalmasabb Budapestnél. A bányászati és erdészeti főiskola hallgatóinak a legnagyobb szubkorszenciái az elszegényedett magyar középzséti és a tisztviselői kar szolgálatja. Ebből kifolyólag az ifjúság legnagyobb része igen szerény, sőt elégtelen anyagi eszközökkel van felszerelve — mint a budapesti egyetemeken tett tapasztalatok bizonyítják — nem képes magát a nagy város drága életviszonyai között fenntartani. Az osztályjók, a szegélyözvegyűletek kicsiny eszközökkel nem tudják fedezni a nagy szükségét. A budapesti állásának is legnagyobb átka a szegénység és az a rettenetes kényszerítés, hogy amikor tanulni kellene, a kenyérért kell fáradozniok. Is ez azonban csak a jogszoknál és bölcseszeznél lehetősége, akik a szükséges tudomány könyvekből is elsajátíthatják. Igen nagy tövével ezzel szemben a memorandum amaz állítása, hogy a bányász- és erdészhallgató Budapest mellékeresettel fenntarthatja magát. Ez az állítás nem számol azzal a körülménnyel, hogy a technikus egyrészt tudomány iradalm hiányában, másrészt tanulmányainak természeténél fogva oda van kötve a főiskola padjához és terméhez, mert minduntalan a tanár élő szavára és személyes útmutatására van utalva s az előadásokon kívüli időt laboratóriumokban és rajztermekben kénytelen tölteni, melyek így módon kellő tudományos képzettségre tegyen szert. Aki kenyer után kénytelen járni, a tanulást hanyagolja el.

Selmecebányán a fiatal ember nem talál ugyan mellékeresetet, a szerény megéltetés feltételeit azonban mindenkor megtalálja, a nélkül, hogy e miatt a tanulást kellene elhanyagolnia. Ha nem így állna a dolog, a tanári kar, illetőleg a magyar kormány bizonyára mindenképpel volna arra nézve, hogy megkönnyítse a szegény tanulókat életküzdelmeinek elviselését.

A társadalmi és életviszonyok helytelen megfigyelésére vagy a memorandumnak az állítása is, hogy »az ország fővárosában, mint kulturális, kereskedelmi és szociális tevékenységünk központjában a hallgatók látóköré tagasabb, illette tárgyilagossabb, műveltségi általánosabb lesz« — hogy »a főváros művészi élete a fiatal bányász, kohó- és erdőmunkás esztétikai érzékének kifejlesztésére és megerősítésére vezet.« Megengedjük, hogy a fővárosban a társadalmi élet más, mint a vidéken, a lakosság szellemi nivója magasabb, az érinkeztési pontok mások s hogy a tanító fiatal ember érinkeztésbe jöhet olyan társadalmi eszközökkel, a melyek érinkeztéséből csak hasznos és tanulságot meríthet az élet számára. Van ott mindenféle múzeum és könyvtár, tudományos és kulturális intézmény, képzőeszköz, anyag, melyeknek a törekvő fiatal ember hasznát veheti s magát többoldalúan kiképezheti. Mindez azonban, ha a hallgatóknak tanulmányai mellett ideje is marad rá, igen drága s mindent sokszorosan ellensúlyozza a nagyvárosi esztétikus útvesztővel, úton-útfélen kínálkozó élvezeteivel és mindenféle kényelmi eszközökkel. A fenyítés és nyomor, szorgalom és munkátalanság, becsület és hitesség, erény és bűn közötti ellentétnek folytonos szemlélete is oly *kaotikus* zavart hoz létre a kialakulóban levő ifjú elmében, a melyből igen sokan nem találják meg a kivézető utat. E mellett az ifjúság teljesen szabadjára van hagyatva, senki sem tördök vele, senki sem jó segítségére. Ez szűli viszont az ifjúsági élet szellemi zűllésigát s azokat az ismeretes viszonyokat, a melyek közepette testvéris, bajtársas érzés sokkal kevésbé köti össze a fővárosi egyetemi fiatalok tömegét, mintsem fiatal emberek között feltűnni kellene. Hogy ez tényleg így van, mutatja az egyetemi ifjúság 1896-ki évkönyve, melyben magok az ifjak elpanaszolják, hogy »az ifjúságnak sem köre, sem otthona, hol hasznos szellemi foglalkozással vagy valamely testedző sporttal tölthető idejét. Tanáraival egyáltalában nem érinkezik, egymást nem ismeri s hermetice elzárja minden idővesébb szellemi behatásól, eljárnai a fővárosi salakjában s a kávéházulajdokok erszényét ölti.« Budapeston ahol 6000 — 7000 főiskolai hallgató van, nincs egyetemi élet, nincs testületi összetartás, diáktestületi közérzés, hanem az ifjúság atomjaira bomlik s az ifjak szétszórtak ama társadalmi rétegek szerint, a melyből származtak; semmi olyan intézményük nincs, amely őket valamely egységbe tudná össze-

hozni. Mindennek következménye az, hogy az ifjak megindulás nélkül távoznak az egyetem rideg falaitól és semmi sem marad bennük, ami őket az alma materhez vonzana. S innen ered sok kiváló férfinak az a törekvése, hogy az egyetemi életet, amennyire lehetséges, függetlené tegyék a nagyvárosi élettől. Innen ered Eötvös Lóránd bíró terve, hogy az egyetem Budapestén egy külön kis városban helyeztessék el s különválasszassék a várostól abban a mértékben, amely az egyetemi élet szükségleteinek s belső önállóságának megfelelő. Ott talán kialakulhat az egyetemi élet s kifejlik az egyetemi légtér a maga jótékony hatásával.

Mennyivel más ezzel szemben a vidéki főiskolai ifjúság társadalmi élete! Selmecebányán, távol a nagy világ zajától és esbáhtásaitól, jó tanárok közvetlen vezetése és felügyelete alatt, az ifjak szabadon fejlődnek s a város kitűnő levegőjében, gyönyörű vidéken turisztikussá válnak, hegy-mással tállik szabad idejüket. fenntartják testük és szellemük frissességét, s edzett, az idő viszonytalagsáighoz szokott s azokkal dacolni képes testet visznek magukkal az életbe. Vajon lehet-e ennél alkalmasabb helyet találni a bányász és erdőmunkás nevelésére, ha azt akarjuk, hogy az a gyakorlati életnek, jövődő foglalkozása feltételeinek is megfeleljen? E mellett az ifjúság Selmecebányán jobban, mint bárhol másutt a vidéken, ápolja a diáktestületi közérzést, megőrizte az összetartozás amaz érzetét, amely egy egészséges társadalmi élet előfeltétele. A fiatalokat egymás közt s a városi lakossággal intelligens részével bizonyos családi érzés fűzi össze, amely bölcsesegen körpótolja a rideg fővárosi élet fényét. Igen nagy jelentőségű a tanítás sikerének biztosítása szempontjából az az egészséges testületi szellem is, mely a főiskola falain belül a tanuló közl hozza a tanárjához s a tanárt és a tanuló egymással a legbensőbb közvetlenséggel összetartja. Mindenek az a következménye, hogy hozzászoknak a főiskolának élni, megszeretik a várost, a városi társadalmat, a főiskolát, a tudományt, a szabadságot, az egészséges életet s ha bevégtezték tanulmányaikat, felejtethetetlen benyomásokkal távoznak innen. legszobbb emlékek marad a főiskolán töltött idő, s legnagyobb örömként az, ha mint megett férfiak meglátogatják a kis várost, fölkereshetik a régi alma matert s néhány napot tölthetnek felejtethetetlen régi emlékek körében.

Az ifjú évekbeli és a közös ideálók érzetéből bizonyos testületi érzés, szolidaritás fejlődik ki s ez képezi alapját annak a *kollektivitásnak*, mely a Selmeceből kikerülő bányászokat és erdőmunkásokat jellemzi s a gyakorlati életben is összeköti. Szakembereink, akik legtöbbször az ország különböző, sokszor erjedtet zűgában működnek, állandóan érzik és ápolják egymás között a közös emléket, közös célok, az együttesen végzett nemzeti munka szétválaszthatatlan kapcsát. Ebben pedig nemcsak nagy társadalmi és nemzeti érdek van, de az együttes szakbeli érdekek is nyerneke vele. Az ilyen testületi szellem tisztelettel parancsol s tisztelettel szerez annak a városnak is, amely annak alapját megvívni képes volt. Ez egymagában a leghangosabban tiltakozik ama törekvés ellen, amelyek megbontani akarják s megállít kiált azoknak, akik szentélybe hivatlanul behatolnak, akik ezt a szellemet megérteni nem képesek.

De valamennyire s a mai tanári kar egy részét is furcsa színben feltűntető állítása a memorandumnak az, hogy »főiskolánk jelenlegi székhelyén soha sem fogja elérni azt a színvonalat, melyet a bányászati és erdészeti felső szakoktatásnak minden körülmények között el kellene érnie.« s hogy a tanári kar itt Selmecebányán nem tehet céget feladatának, távol a gyakorlati élettől, távol a tudományos világtól. Igazán sajtósgátságs az kirívó felfogás, amely nincs összhangzásban sem a főiskola dicső múltjával, sem hires jelenével s annál kevésbé alkalmas arra, hogy két szakunk jövőjét biztosítsa.

Ha föllemeinként egy a bányászati és erdészeti szak történetének magastatára, hogy messzebbre lássuk, mint a memorandum alatt álló és szűk látókörrel rendelkező szerkesztői, rögtön meglátjuk, hogy főiskolánk színvonalára már réges-régen elérte ezt a magaslatot, amelyet a memorandum elérhetetlennek állít, s hogy erről a magaslatról nézve, sem a gyakorlati élet, sem a tudományos világ nem látszik oly távollevőkön, legalább azoknak nem, akik ezzel a gyakorlattal s ezzel a tudományos világgal kapcsolatban vannak. Eddig legalább a Selmecebányát körülvevő hegyek soha sem voltak ennek a kapcsolatnak akadályai.

Főiskolánk a bányatechnikai és az erdészeti tudományokat kezdetől fogva mindig a gyakorlatra támaszkodó tudományon alapon s európai nivón kultiválta, még akkor is, midőn felszerelése még távolról sem vehetkedhet a maival s midőn sokkal nehezebb volt a tudományt és a gyakorlatot saját fészékében folkeresni, mint ma amidőn a forgalmi viszonyok minden távolságot megszüntettek. Híre elterjedt a messze külföldön is, a honnan a tanulni vágyók tömegesen látogattak. Tanárai az általános és a szakmíveltség terén, valamint irodalmi munkálkodásuk tekintetében mindenkor kiváltak s versenyeztek nemcsak hazai egyetemi kollegáikkal, hanem a külföldiekkel is. A kormánynak mindig volt rá gondja, hogy a főiskola tanárait komoly, tudományos s a gyakorlatl kapcsolattal álló férfiakból megválogassa, s a főiskola mindenkor ismeretes volt arról, hogy a tudomány élen élén jár, ügybező, minden melléktekinet nélkül kötelességszerűen és *szakmunkáért lelkesedni tudó* tanári kara van, a kiknek példája és erkölce eltölti a tanuló fogókony szívet s a kiknek hivatott köréből rátermet nemzedékek kerülnek ki az élet harcába. S ennek megfelelő volt a siker, az eredmény is. Bányáink, kohóink, vasyaráink s erdeink berendezése és üzeme versenyez a külfölddel s az előrehaladottabb külföld is elismeréssel emlékezik meg róla. S nem nekünk, hála Istennek, akárhány országos hírű, sőt európaszerte elismert bányászunk, kohászunk és erdőszünk. Avagy ezek a nagyvárosokban nyerték kiképezettségüket? Vagy talán csak mi tekintünk rájuk a tisztelet és elismerés szétével s csak a mi viszonyaink között vagyunk, másutt nem? Szó sincs róla! A bányászati és erdészeti tekintélynek egész sorát éppen Selmece nevelte, pedig olyanokká, a kiknek kiválósága, széles látóköré és tudományos képzettsége a külföld tiszteletét és elismerését is kivívta.

(Vége köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Személyi hírek.** *Szinyai* József kir. tanácsos, polgármester tegnap elutazott Páncsovára a törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereinek kongresszusára. — **Heinze** János orsz. képviselő és lo 13-án Budapestre utazik az országgyűlés 15-iki megnyitására. — **Horváth** Kálmán rendőrfőkapitány hat heti szabadságdíjének leteltével e lo 12-én hazakeréz és átveszi a kapitányi hivatal vezetését.

— **Köbörg Fülöp herceg**, Szentantál ura, a múlt héten, szerdán délután Selmecebányán át Szentantálba utazott. A herceg egy pár napot tölt Szentantálban s naponta vadászik.

— **Rákóczy ünnepély.** A nógrádmegyei Nagyszécsényi községe országgyűlési hűségű népmunkás lesz színhelye e lo 12-én a jövő kedden. Kétzáz éves évfordulója van e napon a szécsényi országgyűlésnek, amelyen a nagy Rákóczy duxzói választotta a magyar nemzet, s amely gyűlésen több nevezetes és fontos intézkedés történt. Azon a mezőn, amelyen kétzáz év előtt elődeink gyűléseztek, rendezi Nógrádvármegye a hazafias emlékünnepet, amelyre meghívják az ország összes törvényhatóságait s az országgyűlés mindkét házát. Kétzáz év előtt Selmecebánya város közönsége is részt vett követeli által a nevezetes országgyűlésen — s mint ez Richter Ede Kuruc világlában igen érdekesen van megírva — a követek s utánuk háromszázkilencven polgár s az egész város közönsége hűséget esküdött Rákóczyznak s a »Pro libertate« felirású zászlónak. Kétzáz év múlva városunk közönsége sem maradhat el a hazafias ünnepről, s a város tanácsa Altánia hies városi tanácsost küldötte ki — ünnepre s hozzácsatlakoznak jószántukból — mit igazán elismeréssel említnék meg — Greguss Antal és Lestvászky József törvényhatósági bizottsági tagok és Plathly Antal kereskedő és Ravasz Sándor főiskolai hivatalnok. (Itt tagu küldöttség fogja tehát képviselni Selmecebánya város közönségét a ritka szép hazafias ünnepben. A küldöttséget különben, hanem Ballassagyarmaton csatlakozik Hontvármegye küldöttségéhez, Lits Gyula a két testvér törvényhatóság főispánja fogja vezetni. Az ünnepély sorrendje, amelyből némi képtel alkothatni az egészekre a következő: »A Nagyszécsényben 1905. évi szeptember 12-ik napján rendezendő Rákóczy-emlékünnepély sorrendje.) Ballassagyarmaton. I. 1905. szeptember 11-ikén fogadtatás és elszállásolása, a délutáni és esti vonatokkal érkező vendégeknek Ballassagyarmaton, a vasuti állomáson várakozó rendezőség által. Este 7 órákor a megyei székház nagytermében

ismerkedő vacsora. B) Nagyszécsényben. II. Szeptember 12-ikén reggel 8 óra 15 perckor érkezése a Losoncra induló külön vonatra. 8 óra 35 perckor pedig érkezése a Balassagyarmatra induló külön vonatra, az érkező vendégek leszállás után azonnal, éltkön a tanuló ifjúsággal, zenező mellett a városba vonulnak. Reggel 8 órakor, érkezése a vármegye vendégeivel Balassagyarmatra induló külön vonatra. Bevonulás a róm. kath., illetőleg az ág. hitv. templomig fogatokon, elől a vármegye népies bandériumával és zászlóival. III. Ünnepi isteni tisztelet, a róm. kath. és az ág. ev. templonoknál, reggeli 10 órakor. Az isteni tiszteletke befutése után az ünneplő közönség a szécsényi fontcsin a szentlelkű patak-hídjá mellett balra elágazó mezei dűlőuton a következő rendezhen vonul az 1795-iki országgyűlés volt színhelyére a szécsényvárallyal mezősöreg: 1. A szécsényi j. főszolgabírája fogaton. 2. Szécsény nagyközség előjárósága. 3. Népies bandérium. 4. Zenekar. 5. A losonci és a balassagyarmati főgimnázium ifjúsága, a losonci tanítóképzede növendékei, 4-es rendekben. 6. Dalárdák. 7. Községi küldöttségek. 8. Egyesületek, társulatok, intézetek küldötte. 9. Vármegyei lovas huszárok. 10. Az országgyűlés mindkét házának, a törvényhatóságoknak képviselői s a külön meghívott vendégek fogatokon. 11. Nőgrádvármegyei törvényhatósági bizottsági tagok, Losonc városi, balassagyarmati, salgótarjáni, szécsényi k. képviselőtestületi küldöttek stb. fogatokon. IV. Ünneplő a mezőn: 1. Szózat, éneklés a dalárdák. 2. Örvénylő beszéd, mondja Nagy Mihály alispán. 3. Emlékbeszéd, mondja új. Fáy Albert dr. vm. tb. főjegyző. 4. A „Nemzeti intézet” határozatának kihirdetése. Török Zoltán intézeti elnök által 4000 kor. jutalomdíjra kiosztásáról. 24 néptanító között. 5. Rákóczy-induló, éneklés a dalárdák. V. Ünnepi ebéd, külön e célra felállított sátor alatt a mezőn. Délután 1 órakor. VI. Külön vonatok visszaindulása: Losonc felé d. u. 2 órakor, Balassagyarmat felé 2 óra 10 perckor és 4 órakor. Ezeket kívül a rendes személyvonatok is közelednek mindkét irányban. A reggeli külön vonatok indulási ideje falragaszok után fog közöltettni.

— **Névmagyarosítás.** Szulimanez János papnövendék vezetéknevét *Szirmai*-ra; Immerblum Árpád, Dezső, Arthur és Armin steffulli lakósközség vezetőiket belügyminiszteri engedéllyel *Erdős*-re magyarosították.

— **Új aljárásbíró.** A selmecbányai királyi bíróságnál az Erdély Gyula kir. albirónak törvényesített bíróvá történt kinevezése folytán megüresedett albirói állást, mint értesültünk áthelyezéssel fogják betölteni és pedig Wagner Márk zólyomi járásbírósi albiró fog áthelyeztetni. Wagner Márk pár évvel ezelőtt mint gyakornok volt a selmecbányai kir. járásbírósnál s különben is idevaló származású. Szülei Hegybányán laktak s két fiúvára van Selmecbányán, Wagner Kálmán állomásfőnök és Wagner László dr. ügyvéd, a takarékpénztár ügyésze.

— **Közügylés.** A város törvényhatósági bizottságának e havi közgyűlése a rendes időről, e hó 12-ről, keddről, 15-ére, péntekre halasztott. Az elhalasztás oka az, hogy 12-én van Nagyszécsényben az országos Rákóczy-ünnepély, amelyen László Gyula főispán is részt vesz. A közgyűlés így a jövő hét péntek napján délelőtt 9 órakor lesz, délután pedig a közigazgatási bizottság tart ülést. A közgyűlésnek, melyen László Gyula főispán fog elnökölni, tárgysorozatát lapunk hivatalos részében hozzuk.

— **Adakozás.** A Szent-Erzsébet kórház kápolnájára újabban Polerczky Dénesné és Papp Györgyné adoztak egy-egy koronát. Mintegy negyven korona hiányzik még az összeghez, a mennyibe a kápolna berendezése került, kérjük a jó lelki embereket kegyeskedjenek az összeget összeadni.

— **A Szent-Katalin templom renoválása.** A r. kath. egyházi gondnokság a Szent-Katalin templomban, amelynek befödését csak nem régen fejezték be, belülről is alapos átalakításokat végeztet. Az egész templomot újfal festik, új padló burkolattal és új padokkal látják el. Az átalakítási munkálatoknál szabaddá tettek három igen szép

göthstül ablakot, amelyek eddig be voltak falazva. Az ablakok kiszabadítását kívülről is igen sokat nyert a szép régi templom. A templom átalakítási munkálatát Krause József főnévű szobrász és festő vezeti teljes munkakeréssel, mivel november hó 25-ére a templom védőszentjének Szent-Katalinnak nevenapján van tervezve a templomnak újfal való felszentelése, ami nagy ünneplésségek közt fog megtörténni.

— **Őszi búcsu** lesz a jövő héten Selmecbányán. Az ájtatos nép közel s messzi vidékekről már esőtörtökön kezd gyülekezni s vasárnapig, a búcsú napjáig több ezer ember gyűl össze városunkban. A Kalvária gondnoksága a búcsúcsok részére közel a Kalváriához nagy menhelyről gondoskodott, amelybe ezer emberrel is többen férnek el s így ez évben nem lesznek kitéve a búcsúcsok annak a kellemetlenségnek, hogy esős zord idő esetén a szabadban fázójának, ázzanak.

— **Turista kirándulás.** A Sztinya-Osztály e hó 8-án, Kisasszonynapján rendezte ez évben utolsó hivatalos kirándulást a Sztinyára. A kiránduláson tizenkilencen vettek részt, férfiak nők egyenlen. A kirándulásnak pompás idő kedvezett s a kilátás is igen jó volt.

— **„Selmecbányai Ellenőr”** néven múlt esztörtökön társadalmi hetilap indult meg Selmecbányán Polónyi Albert felelős szerkesztése mellett Polónyi Mátyás nyomdatulajdonos kiadásában. Az Ellenőr mint bevezető cikkéből olvassuk „minden befolyástól független organum lesz, amely ért fog állani a nagy közönség érdekei fölött s egyuttal a város zóid asztala kíván lenni, amely körül összegyűl a társadalom megfigyelő értelmiség, hogy észrevételeiről számot adjon. E megfigyelésekből aztán a zóid asztal s illetőleg az Ellenőr az igazságot fogja leszámaztatni.” Az új lap hetenként esztörtökön jelenik meg.

— **Valótlan hír.** A „Selmecbányai Ellenőr” első és mutatóján számában megjelent és egy katonai tiszt airtúteréről szóló hír, mint teljesen megbízható forráshól értesültünk, a valóságának meg nem felelő koholmány.

— **Új könyveket vásároljunk.** Orsiai pusztitást viz véghez évenként világszerte a tuberkulózis, az a rettenes könnyen ragályozó és gyógyíthatatlan betegség s mint a legszomorubb statisztika mutatja, áldozatokat leginkább a fiatalabb korban levők közül szedi. A külföld művelt országai felvették a harcot a veszélyesen pusztító betegség ellen s a legmesszebb menő intézkedéseket teszik meg, hogy a tuberkulózis terjedését megakadályozzák. Az orvosok megállapították, hogy a betegség terjedésének igen alkalmas tényezői a használt iskolakönyvek, s így Francia, Angol, német s több külföldi államban évek óta nem engedik meg az ócska iskolakönyvek használatát, amely szorú intézkedésnek meg van az a rendkívül jó eredménye, hogy az országokban a halálozási statisztika határozottan jobbá lett s a veszélyes kór kevesebb áldozatot szed a fiatalok köréből. Nálunk is elkelne ez intézkedés, mert hazánkban valóban szomorú képet mutat a halálozási statisztika, abban a tekintetben, hogy a halálozók nagy százaléka a tuberkulózis. Nálunk azonban sajnos kevesebb kitiltás van arra, hogy a kormányhatalom ily bagatell dolgokkal is foglalkozhassék s azért a társadalommal kell megmozdítva. Most a tanév elején, mikor a szülők iskolás gyermekeiknek tankönyveket vásárolnak, felhívjuk figyelmüket az ócska tankönyvek veszedelmes voltára és saját gyermekeik érdekében ajánljuk, hogy ha többé is kerül valamivel, de *új könyveket vásároljanak.*

— **Turista közgyűlés.** A magyar turista egyesület ez évi rendes közgyűlését szeptember hó 23 (szombaton) délután 6 órakor Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia heti üléstermében tartja meg a következő napirenddel: 1. Előnöki megnyitó. 2. Izzaló bizottság kiküldetése (alapszabályok 33. §.) 3. Tiszttakar, igazoló és számvizsgáló bizottságok jelentése és számvizsgáló bizottság kiküldetése. 4. Kölléselőirányzat. 5. A jövő évi közgyűlés helyének kijelölése. 6. Tiszttakar választása és a választmány kiegészítése. 7. Netáni

indítványok. A közgyűlés után szeptember 24-én kirándulást rendez az egyesület a következő utaterv szerint. Szeptember 24-én (vasárnap), indulás a nyugati p. u-ból reggeli 6 órakor vonattal Dömös megállóhelyre, átkelve a Dunán gyalog a Körtvélyesi pusztá érintésével, a Hegedűsbrécsen át, a Dobogókőre. A Budapesti Osztály új-Bárod Eötvös Loránd menedékháza-zárkövének elhelyezése. Társasbéd. D. u. 4 órakor leereszkedés Dömösre. Átkelés a Dunán s az estű 7 óra 3 p. vonattal Budapestre érkezés 8 óra 45 p-kor. A társasbédben való részvétel, a Budapesti Osztály elnökségénél legkésőbb szeptember hó 21-ikéig bejelentendő. A vasuti kedvezményre szóló igazolány iránt osztlály elnökségéhez kell fordulni, amely Osztlálynak kebelébe az illető tag tartozik. Bővebb felvilágosítás a központi titkárságtól (Budapest, IV. Aranykőz-utca 6. sz. III. em.) bédközpontokon esti 6—8 óra közt nyerhető.

— **A gazdasági bizottság ülése.** A városi gazdasági bizottság ülést tartott esztörtökön délután Arthold Géza helyettes polgármester előlése mellett. Az ülésen több kisebb jelentőséggel bíró kérvény elintézésén kívül tárgyalták a felső-részeli vízvezeték kiépítését is s azt határozták el, hogy tekintettel a város e részének igen nagy vízhiányára, ami tüzesetek alkalmával az egész városra nézve vézetes lehet, a vízvezetékkel lehetőleg még ez év folyamán kiépítik. A vízvezeték kiépítésének kérdése tárgyában különben a városi közgyűlés fog dönteni. Nincsen kétségünk azonban abban, hogy a közgyűlés egyhangyan elfogadja a gazdasági szabköztűlés javaslatát, mert lehetetlen tekinteten kívül hagyni (több mint kétszáz adófizető, nagybörzst szegény polgár érdekét). A város e részének lakóiról amugy is igen mostoha van gondoskodva, nincs újjuk, nincs világításuk, nincs vizük, pedig ép úgy hozzájárulnak a közterhek viseléséhez, mint a többi szerencsésebb helyen lakó adófizetők.

— **Nagyvásár.** A jövő héten nagyvásár lesz városunkban. Az ősz vásár, mely a leglátogatottabb szokott lenni, hétfőn kezdődik a marhavásárral, s esztörtökön végződik a kirakó vásárral.

— **Ümestéri tanfolyam.** Az ország kereskedelmi és iparkamarái értesítik az érdekelteket, hogy az ország tíz helyén ümestéri iskolát állítottak föl, a melyeknek célja a közúti kezelésnél szükséges műszaki segédzemélyzet kiképzése. Az iskola hallgatóinak első sorban a jelenleg is alkalmazásban levő állami és törvényhatósági alkalmazottak és államépítészeti hivataltisztok vétetnek föl. A kérvények október 31-éig adandók be. A tanfolyam tartama két év. Minden évben felvétlva csak az egyik, az első, vagy második évi tanfolyam van nyitva. Az oktatás minden évben december 1-én kezdődik és március 31-én végződik. Bővebb tudnivalókat a kereskedelmi és iparkamarák adnak.

— **Bányauzembeszemtetés.** Hodrosbányán a Mindszántlár bányauzemet a múlt héten beüzemelték és a munkásokat a Finsterort bányaműhöz vezényelték.

— **Nem fizetünk.** Ideális jó dolga van most a magyarnak, nem fizet adót, nem katonáskodik. Nem lesz emél szebb élete soláse. Selmecbányán ugyan nem fizetnek sok állami adót, de most ezt a keveset sem fizetik meg. A múlt esztendőben augusztus 31-éig 96945 K 23 fillér folyt be állami adóban, ez évben pedig csak 40405 Korona 13 fillér, 56540 K 10 fillérel kevesebb mint a múlt esztendőben.

— **Magán kereskedelmi tanfolyam.** Évek óta szép sikerrel működik városunkban Havas Gyula pénzüntéti köznyelvi magán kereskedelmi iskolája, melynek növendékei mindig jó sikerrel vizsgáznak le és nyerneik bizonyítványt a budapesti Böser-féle tanintézetnél. Az új tanévben ujjal megnyílik ez iskola és pedig beiratkozhatni Havas Gyula lakásán a mai nap folyamán.

— **Tüzeset.** Esztörtökön éjjel nagy tűz volt a gygyrtyárai Száleshasyban. Ivarcs János majorosnak háza és gazdasági épületei égtek el egész évi termésével és gazdasági eszközeivel együtt.

Kára mintegy 8000 korona. A tűzről csak másnap reggel vett tudomást a tűzoltóság, amikor maga a tulajdonos jelentette azt, holott ha az éj folyatagomást szerzhett, amint önkéntes tűzoltóink ügyességét és áldozatkészségét ismerjük, kétség-telen, hogy jóval kisebb lett volna a kár. Hihe-telen az, hogy a tűzörök a sötét éjszakában ne vették volna észre a tüzet s csak az a kérdés, hogy miért nem jelezték azt, holott a mult évben jóval távolabb és eldugottabb helyen levő tüze-se-tet is észrevettek és jelezték. Mindenesre meg-vizsgálendő a dolog, mert úgy látszik, hogy súlyos mulasztás forog fönn.

— **Miniszteri rendelet az alkoholizmusról.**
A vallás- és közoktatásügyi miniszter körende-letet intézett a tanfelügyelőkhöz, az ifjusági egye-sületeknek az alkoholizmus ellen való küzdelme tárgyában. A miniszter hangsúlyozza, hogy az ifju-sági felvilágosítással, visszataralással, elrettentéssel és példaadással kell harcolni az alkoholizmus ellen. Lehetőleg minden hónapban egyszer az ifjuság értelmi fokához mért előadást kell tartani. Az alkoholisták az egyesületeiből egy évre kizárán-dók. Ajánlja a miniszter, hogy szemléltető képeket függessenek ki az egyesületi helyiségekben. A tanfelügyelőket fölhívja a rendelet, hogy évi je-lentésükben számoljanak be a tanulóknak az alkoholizmus ellen kifejtett működésükről.

SELMEC- ÉS BÉLABÁNYA SZ. KIR. VÁROS HIVATALOS KÖZLEMENYEI.

Az anyakönyvi hivatalok bejegyzései.

1905. évi szeptember hó 3-tól szeptember 9-ig.

Születés.

Szvetlik János Bartko Zsuzsi fia Selmecbánya
Urbanek József Zsambolszki Regina fia
Komopka János Petrinecz Katalin leánya Selmecbánya
Scoliar Lajos Gubeso Hermin leánya

Kihirdetés.

Liska István Hindy Zsuzsanna Selmecbánya

Házasság.

Oroszusz Dániel Foch Maria Selmecbánya

Halálozás.

Szmitka Maria 14 éves bricht kor
Neuschil Bela 4 hónapos catarok gastraintest
Pranuka Lajos 7 hónapos guresős
Paxner József 74 éves szervi szívhaj

Meghívó.

Selmec- és Bélabánya szab. kir. bányaváros törvény-hatósági bizottságának 1905. évi szeptember havi közgyűlését ezen hó 15-ének délelőtti 10 órájára meghirdetvén, arra a t. c. bizottsági tagokat ezen-nel meghívom.

Ipolsyágon, 1905. évi augusztus hó 26-án.
Lits Gyula főispán.

Tárgyrosorozat:

1. — A polgármester jelentése a közigazgatás és a háztartás f. é. augusztus havi állapotáról.
2. 7360. A gazdasági tanácsnak az erdőmester és a mérnök jelentése mult havi működésükről
3. A fűrdőgondnok jelentése a viihyei fűrdő augusztus havi s a házi kezelés augusztus havi eredményéről.
4. 4250. A számvevőség jelentése a városi adósságok konvertálásának és a városi törlesztési alap augusztus havi állapotáról.
5. — A jövedéki hivatal jelentése a fogyasztási adók, adópótlékok és egyéb jövedékek augusztus havi forgalmáról.
6. 7226. A m. kir. belügyminiszter f. é. 89985. sz. leirata, melylyel helybenhagyta a bélabányai rendőrbiztos lakásának átalakítására vonatkozó határozatot.
7. 6762. A m. kir. belügyminiszter f. é. 83.037. sz. rendelete a ker. sz. János-láról telefonháló javítására szükséges 843 K 85 f költség fedezetére vonatkozó határozat jóváhagyása iránt.
8. 7331. A bányászati és erdőészeti főiskola áthelyezése czéljából a főiskolai tanárikar nevében kiadott emlékiratra vonatkozó választat benu-tatása.
9. 6580. A tanács előterjesztése Panek Ödön-nek a városi törvényhatósági bizottsági tagságról való lemondása és helyének betöltése tárgyában.
10. 6892. Ugyanannak előterjesztése a tűz-rendészeti szabályrendelet 33. §-ának módosítása iránt.

11. 6257. Ugyanannak előterjesztése Murányi Károlyné kérvényére a takarékpénztári építkezések által a Zlinszky-teleken okozott kár megtérítése ügyében.

12. 6047. Ugyanannak előterjesztése Ertl Vilmos díjnok kérelmére nyugdíjkötelekbe való felvétele tárgyában.

13. 6470. Ugyanannak előterjesztése So-mogyi István városi vízvezeték felügyelő kérvényére faátalány engedélyezése iránt.

14. 5077. Ugyanannak előterjesztése Murá-nyi Mihálynak, mint a Róza-szálló tulaj bérelőjének, 612 K 83 f bérhátrálása ügyében.

15. 5773. Ugyanannak előterjesztése Vrska János és Bledi József tűzöröknek és zenészeknek a szolgák nyugdíjkötelekbe való felvétele iránt.

16. 6576. Ugyanannak előterjesztése a stef-fultói kórházi földkebeli szederfa tenyésztesére megkívántató terület átengedése céljából.

17. 7287. Ugyanannak előterjesztése a Sem-bery-házban szükségessé vált átalakítás ügyében.

18. 7292. Ugyanannak előterjesztése a Rössel-utcai vízvezeték tárgyában.

19. 6861. Ugyanannak előterjesztése Braxa-torisz Iván kérvényére a városi illetőségi kötelek-ből való elbocsátása iránt.

20. 6892. Ugyanannak előterjesztése a Vihi-ye fűrdő vendéglőnek berbeadás czéljából meg-tartott árjeltes eredményéről.

21. 7316. Ugyanannak előterjesztése Huszár-ik András kérvényére 7698 □-méter közter eladása iránt olviteges megállapodás céljából.

22. 7016. Ugyanannak előterjesztése a Zlinszky-teleknek a takarékpénztár részére ház-építési célokra való átadása tárgyában 1-ső ízben való tárgyalás céljából.

23. 7202. Ugyanannak előterjesztése Künsz-ter János lyceumi tanár részére 91 □-méter közternek átadása iránt 1-ső ízben való tárgyalás céljából.

24. 7017. Ugyanannak előterjesztése a Gyö-riek által Vihiye-fűrdőben létesíteni tervezett 8 villa építési feltételeinek megállapítása iránt 11-od ízben való tárgyalás céljából.

25. 6937. Ugyanannak előterjesztése az alsó-magyarországi kémiaindustriai egyesület tulajdonát képező külsőtelek és telepítmények örökron meg-vétele iránt 11-od ízben való tárgyalás céljából.

26. 6898. Ugyanannak előterjesztése Hata-dam Vince kérvényére 90 □-l terület eladása iránt 11-od ízben való tárgyalás céljából.

Selmecbánya, 1905. évi szeptember hó 6-án.

Arthold Géza,

h. polgármester.

H I R D E T É S E K.

Kerületi képviselő kerestetik magán-vevőknél való működésre, ki a magyar német és tót nyelvet tökéletesen bírja, jó bizonyítványokkal rendelkezik, első rendű cégnél rögtöni alkalmazást nyer. Megbízhatósága esetén nincs kizárva, hogy vidéken fiókület vezetésével lesz megbízva. Csekély övadék megkívánatik. Ajánlatok „életfentartás” jellege alatt Léva poste restante kéretnek.

CSINOS KIVITEL!
GYÁRI ÁRAK!

NAGY JÓZSEF mű-kőfaragó
SELMECBANYÁN. Honvéd-utca

.. Elvállal bel- és külföldi nemes kőfajokból ..

sirkövek készítését

szállítását, közvetítését **gyári árákon.**
Továbbá temetőekben javításokat, betúrveszt, aranyozást, festést, úgy helyben mint vidéken.

A nagyérdemű közönség további pártfogását kérve, maradtam kiváló tisztelettel

Nagy József.

Kolbász

debreceni kolbász azonnal elhető vagy 5-6-ni való 192, porkőből származó kolbász elsősorban zsemnek 168, sós fehéer vastag 165, vékony 168, füstölt vastag 176, vékony 176, debreceni paprikás szalonna 184, pácolt foglagnyas paprikás szalonna 200, pácolt bős sonka, karmonádli, oldalas —, pácolt sovány szalonna nélküli sonka, karmonádli, oldalas 160 fillér. A főnti árak szállító levele és csomagolása ingyen. Elsőrendű házi zsir 176 Hozza szelencék: 5 kgros 110, 10 kgros 140, 25 kgros 280 Az árak fillérekben értendők. Árúim arai, melyek gyakran változóik e helyen minden szamban **kolbász** cím alatt találhatók.

Szállítja: **BALCZÁR** kivitelei üzlete, Nyíregyháza.

1312 szám 1905.

Versentárgyalási hirdetemény.

Ezennek közhírré tétetik, hogy a dohányjövédéki javaknak 1906. január 1-től 3 éven át leendő helyi fuvarozásának biztosítása iránt folyó évi október hó 5-én d. e. 10 órakor versenytárgyalás fog tartatni.

Az egy éven fuvarozandó nyers anyag, fél és egész gyártmány és végre a szertári cikkek (u. m. kőszén, ládák, papírok, nyomtatványok stb.) összmennyisége mintegy 10,000 méterháza. Ezenkívül kifuvározandó az esetről-esetre összegyűlendő szemét és a telti hónapok alatt összegyűlő, nemkülönb a széntalati hercegi uradalomtól befuvározandó mintegy 220 m³ kemény tüzifa.

Felhivának pályázni szándékozik, hogy egy koronás bélyeggel és egy évi kereset 5 % - a utáni bánatpénz letételéről szóló adóhivatali nyugtával ellátott ajánlataikat beadásával a versenytárgyalás napján d. e. 10 óráig aulított igazgatóság-nál nyújtsák be; — elkészít ajánlatok figyelembe vételű nem fognak.

Az ajánlati fuvarbér a vasutól a dohánygyárba vagy fordított utirányban **méterháza-szám**ként és h³ kifuvározásánál nemkülönb a tüzifa befuvározásánál **fuvaronként** számmal és betűvel kiírandó.

Az ajánlatban kitéendő, hogy vállalkozó a szükséges vízhatlan ponyvával el van látva, vagy azokat az ajánlat elfogadása esetén beszerezni fogja, továbbá, hogy a szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Az általános szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Selmecbánya, 1905. szeptember hó 5-én.

M. kir. dohánygyári igazgatóság.

Tünyomás nem díjazatik.

T. c.

Van szerencsém értesíteni, hogy

női és férfi szabó műhelyemet

a Terrass-eon lévő Chauer-Csányi-féle háza (Goldner) helyzetem át. Midőn magamat, felöltő angol és egyenruha készítésére a legújabb idét szerint szives jóakarattába — — ajánlanám, vagyok — —

kiváló tisztelettel

Halász János.

SZÉNÁSY és
ÁRPÁD DMKE.
MAGYAR
RAJZKÖRZŐI A LEG-JOBBAK.

Joerges Á. özv. és fiánál.

Üzleti értesítés.

Tisztelettel adom tudomására a n. é. közönségnek, hogy

divatárú üzletemet,

gyári vállalatom miatti, kénytelen vagyok felhagyni 1906. január 1-én.

A midőn megköszönöm tisztelt vevőimnek üzletem iránt eddig is tanusított bizalmát, felkérem, hogy ezen kedvező alkalmat arra használják fel, hogy a raktáronom lévő divatárú cikkeimből szükségleteiket beszerezzék.

E célból meghívom a n. é. közönséget üzletem meglátogatására.

Kelt Selmecebányán, 1905. évi július havában.

Kitűnő tisztelettel

WEISZ ADOLF.

1275. szám. 1905.

Árlejtsési hirdetmény.

A nagytekintetű m. kir. doh. jöv. köz. igazgatóság f. é. augusztus hó 21-én kelt 14910 VI. sz. magas felhatalmazása folytán a következő szertári cikkek u. m.:

12.000 db. púbatádeszka	13 mm. vastag	211 mm. széles		
8.000 "	13 "	263 "	} méter hossz	
8.000 "	13 "	316 "		
2.500 "	20 "	211 "		
4.900 "	20 "	253 "		
2.000 "	20 "	316 "		
200 "	25 "	253 "		
100 "	33 "	263 "		
200 "	40 "	263 "		
400 "	50 "	320 "		4 m. hosszú
12.000 "	20 "	53 "		33 "

szállításának 3 évre és pedig 1906. január 1-től 1908. december hó végeig terjedő időre leendő biztosítása iránt. f. év szeptember hó 25-én d. e. 10 órakor versenytárgyalás fog tartatni.

Erről pályázók azon hozzáadással értesítettnek, hogy 1 korona helyeggyezlyel és az ajánlati összegnek 5 %-nyi bánatpénz letételéről szóló adóhivatali nyugtával ellátott zárt ajánlataikat, melyekben a deszkák és lécek ára a fentti méretek szerinti darabonként szóval és számmal kiírva legyen, a versenytárgyalás napján délelőtt 10 óráig alulírott igazgatóságnál annál is inkább nyújtsák be, mivel elkésett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatban a szállítandó cikk beszerzési forrása (hazai termény) világosan megnevezendő, s hogy azokat vállalkozó saját üzemében fogja előállítani, vagy ha nem, kitől fogja azt beszerezni.

Vállalkozó köteles az anyagot az ajánlati árban a helybeli m. kir. dohánygyár udvarába szállítani.

Az általános és a különös szerződési feltételek a dohánygyári igazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők és pályázó ajánlatában kijelenteni köteles, hogy azoknak magát aláveti.

Selmecebánya, 1905. augusztus hó 25-én.

M. kir. dohánygyári igazgatóság.

Utannymosis nem díjazatik.

Nyavalyatörés!

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabad. hattvű gyógyszerár által Majna, Frankfurt.

szabászati tanfolyamot

Ezennel a t. hölgyeknek tudomására hozom, hogy folyó évi szeptember - - hó 15-től kezdve 6 hónapig - -

szabászati tanfolyamot

nyitok, mely idő alatt a t. hölgyeket a szabászatra és ruhavarrásban al- posan kitanítom.

Tisztelettel

SCHÖNFELD SZIDI

Péché Antal-utca 22. sz.

Előleges jelentés.

Van szerencsénk a n. é. hölgyközönség b. tudomására adni, hogy

a f. hó 20—21-iki országos vásárra **női és leánygyermek felöltők**ből

a SEMBERY-ház sarokhelyiségében (volt Csiba-féle üzlet)

óriási választékunkkal megérkezünk, hol a n. é. hölgyközönségnek alkalmá nyílik az őszi és téli, párisi és berlini újdonságok megtekintésére.

Amidőn cégünkre beceses figyelmüket felhívjuk, kérjük jó hírnevű cégünket más céggel össze nem téveszteni. Becesis látogatásukat kérve, vagyunk mély tisztelettel

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Magyarország legnagyobb női felöltők áruhaza.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tisztá és ment káros alkotórésztől.

Schicht-szappan!

(„szarvas” vagy „kulcs” szappant)

a legjobb és használatban a leg-
 .. olcsóbb, minden ruhanemű és ..
 .. mosási módszer részére. ..

Jótállás: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Auszsigban bárkinek aki bebizonyítja hogy szappana a »Schicht» névvel, valamely káros keveréket tartalmaz.

T. c.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint a legújabb divatárú cikkek az őszi- és téli idényre már megérkeztek, úgy szintén női- és gyermek felöltők a legújabb kivitelben, melyeket

üzlet áthelyezés miatt igen kedvezményes árban

a tisztelt vevő közönségnek rendelkezésére bocsájtom, amiről szives meggyőződésüket kérem.

Mély tisztelettel

WEISZ SIMON
 (GLÜCKSTHAL GYULA utóda.)

Az üzlet berendezése és Portale olcsó árban eladó.

A radio-activ Igmándi keserűvíz, reggel fél pohárral használva,

Schmidthauer-féle = jelenleg a legjobb természetes **gyomor-, bél- és vértisztító**, mint ivó kúra a **Karlsbadi és Marienbadi** gyógymód megelőpően gyors és sikeres helyettesítője. — Az első magyar ásványvíz, a melyben **RADIUM** fedeztetett fel. **Gyógyereje rendkívüli.** — Kapható: gyógyszerárakban és Ernszt Zsigmond fűszerkereskedőnél kis és nagy tvegben. Főzétküldés a forrástulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél Komáromban.

Nyomatott Joerges Agost özv. és fia könyvnyomdájában Selmecebányán, 1905